

Виходить у Львові щодня (крім неділь і грат. свят) о 5-ій годині по полудні.

Редакція і Адміністрація: ульж Чарneckого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадані і за зложенем оплати поштової.

Рекламації незапечатані вільні від оплати поштової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівської“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд-Пльона і в п. к. Староствах на провинції: на цілий рік зр. 2.40 на пів року „ 1.20 на чверть року „ —.60 місячно „ —.20 Поодинокое число 1 кр.

З поштовою пересилкою

на цілий рік зр. 5.40 на пів року „ 2.70 на чверть року „ 1.35 місячно „ —.45 Поодинокое число 3 кр.

Бути чи не бути Туреччині?

Що має Европа робити з Туреччиною? — отсе питане, яке тепер обговорює ся не лиш публично в газетах писаних на всіх мовах европейских, але й розважає ся тихцем таки на правду і в кругах дипломатичних.

Що зробити з тим недужим чоловіком, котрому на его недугу нема ліку? Лікарі стоять над ним і радять: Одні кажуть, що треба взяти ся до ампутації, бо то ще найрадикальніше средство — тогди він або умре або подужає, хоч буде калікою. Другі кажуть, що недужий певно умре, чи сяк, чи так; нащо лікарям брати на себе одвічальности, відтак буде цілий світ говорити, що недужий погіб від пожив оперуючих лікарів; ліпше давати недужому лиш такого ліку, щоби він в своїй недужі не дуже мучив ся і не кричав з болю та поволи умирав.

Зовсім так само має ся тепер річ з Туреччиною. Що їй приходить вже кінець, що турецька держава не довго вже потягне, о тім переконана вся Европа; але ніяка з держав европейских не хоче приложити руки, щоби остаточно зробити кінець тому болякові на европейским організмі. О скільки тепер видко держави поділили ся на два табори: в однім стоїть Англія, котра, о скільки то видко по становищі англійської праси, настає на то, щоби Туреччину розібрати, а по єї стороні стоїть в душі певно і Росія; в другім знов стоять прочі держави, котрі знов противні поділові не зовсім ще обезсиленого турецького організму державного.

Дивно се, що як давніше Росія наставала на то, щоби Туреччині зробити кінець, так нині настає на то Англія. В тім годять ся обі великі партії політичні ліберали і консерватисти, прихильники Гледстона і лорда Сельсбері'го. Ба що дивніше: льондонський Standard, орган лорда Сельсбері'ого, виступив навіть з готовим вже проектом залагодження турецької справи. Газета ся взиває англійського прем'єра, щоби він предложив державам европейским проект скинення теперішнього султана з престолу і установлення нового, котрий би стояв під курателею Европи і не міг свобідно і против волі держав европейских добирати собі свого першого міністра, великого везира. Проект сей консервативної англійської газети, стоячої в близших зносинах з теперішнім правительством, рівнає ся майже поділові Туреччини. Англія очевидно хотіла би і в Константинополі завести такі самі відносини, які суть нині в Єгипті, значить ся, Туреччина на око істнувала би ще яко держава, мала би свого султана, але той султан і его правительство були би зависимі від Европи. А щоби ту зависимість єї вповні удержати, треба би очевидно мати якусь власть виконуючи, треба би що найменше якийсь державі европейській поручити ту власть і дозволити їй удержувати в Туреччині своє войско, подібно як то робить Англія в Єгипті.

Але Туреччина нині ще занадто велика, як щоби в ній якась одна держава могла удержувати спокій і порядок. Мандат треба би поручити що найменше двом державам, а тими очевидно могли би бути ще найскорше Англія і Росія.

Річ то не така легка, а впрочім і небез-

печна брати ся до такого кроку. Хто і як би мав то зробити? Чи теперішній султан послушав би ухвали Европи і уступив би ся добровільно? А коли би не схотів, хто би его до того змусив? А дальше: кого би поставлено на его місці? Чи Турки і взагалі магометани схотіли би признати своїм султаном того, котрого би їм Европа накинула? Наконєць: чи на такий проект знайшлась би згода держав европейских? А вже сама справа кретійська показала, що між державами не було згоди і перша Англія відділила ся була від других держав. Як видимо, проект не так легкий до переведення і небезнечний, бо грозячий запутаниною, котра могла би легко довести до незгоди між державами европейским, а з того до величезного заколоту.

Річ певна, що проекти і бажаня англійської праси не сповняться ся, бодай не тепер, бо они не мають ніякого практичного значіння. Але й то вже річ великої ваги, що ставлять ся і дискутують ся публично проекти, маючи на цілі що найменше підготовлене поділу турецької держави. Кажуть навіть, що ся справа має бути порушена підчас гостини царя в Англії, хоч з другої сторони заперечують тому: кажуть, що цар хоче в Англії ще більше держати ся здалека від справ політичних як то було в тих державах, в котрих він доси гостив.

Але остаточно прийде ся таки конче щось зробити. Питане: „Бути чи не бути Туреччині?“ мусить бути конче поалагоджене бо відносини в ній стають вже дійсно того рода, що годі Европі видержати з ними. Туреччина фінансово зруйнована. З Константинополя доносять, що там в касах державних настав тепер такий брак гроша, що правительство не може

67)

Діти капітана Гранта.

Фантастично-наукова подорож Юлія Верна.

(Дальше).

Около полудня появил ся на овиді від заходу вершок гори Мовнгатотарі, долина ріки Вайкато стала звужувати ся, а ріка в своїм стісненім кориті рвала ся з силою наперед. Але лодка під напором весел, що при співі піднимали ся і опускались до такту порола спінених філі і несла ся все дальше і дальше.

Під вечер задержав ся Каі-Куму у підніжжя гори, що простовісно здоймала ся з ріки в неботичну висоту. Двадцятьох диких вискочило з човен і приладжували нічліг, порозкладавши під деревами огні. До Каі-Куму приступив поважним кроком начальник другої лодки, як видко, рівний єму становищем та привитавсь з ним потираючи носом о его ніс. Полонників уміщено в середині табору і пильновано їх з незвичайною бачностю. На другий день рано пущено ся в дальшу дорогу; бічними річками приплзли інші лодки і около шістьдесятьох воїнів, утікаючих очевидячки з послідного повстання зібрало ся в одну ватагу; а многими з них ріжно обійшли ся англійські кулі, а тепер вертали в свої гірські околиці. З пливучих лодок, з одної за другою роздавав ся спів. На другий день в полудне виплили

човна з корита ріки Вайкато на озеро Тавпо; дикі з одушевленим криком повитали кусень шматки, що повівала на одній прибережній хаті. То була їх народна хоругов.

Колись в доісторичних часах, по якімсь землетрясеню отворила ся в середині острова бездонна пропасть, довга на двацять п'ять, а широка на двацять миль. Води, що зливають ся з окружуючих єї вершків, залили ціле то заглублене. Пропасть замінила ся в озеро, однак остала пропастию, бо єї глубини ще доси не можна змірити. Таке то дивне озеро Тавпо, положене 1250 стіп над поверхнею моря, окружене вінцем гір, високих на чотириста сяжнів.

Лодка Каі-Куму полишивши корито Вайкато, переплила малу пристань, що становила початок ріки, окружила вистаючий пригірок і причалила до західного берега озера в місці, де его філі обмивають підніжжя гори Менга, високої на триста сяжнів. Звідтам простягали ся поля, окриті буйним „формієм“, родом дорогоцінного льну Нової Зеландії, званого Маорісами „гаракеке“. Кожда часть тої рослини служить на якийсь ужиток: Цвіт дає дуже добрий мід, било клієсту масу, що заступає віск або крохмаль; а листя ще позиточвійше, дає ся уживати на ріжні потреби: свіже служить за папір, висушене стає дуже доброю губкою, з порізаного роблять ся шнури, лпнви і сіти, а коли его на терлиці витерти і вичесати можна з него вирабляти покривала, роґожки або одежу. Тому всюди на островах того підсоня

можна подибати ту благодатну рослину і над берегом моря, вздовж рік і над озерами.

Чверть милі від берега, на стрімкій горі, видко було маоріський „паґ“, твердиню збудовану на неприступнім місці. Полонників висаджених по одному на берех і увільнених від шнурів завели там воїни. Стежка, що вела до твердині, ішла через поля покриті рослиною „формієм“ і через гаї прегарних дерев. За наближенем людей зірвали ся з дерев величезні голуби з срібно-золотим пірем, темно сірі воробці і множество шпаків.

Перейшовши стрімку дорогу Гленарван, леді Елена, Марія Грант і їх товариші війшли до середини твердині. Першу оборонну єї лілію творив сільний острокіл, високий на п'ятнацять стіп; другу півперечно уложені бельки; огорожене з лозини зі стрільницями замикало площу, на котрій стояла оселя Маорісів, що складала ся з яких чотириста будинків.

На самім вступі поразив подорожних страшний вид голов порозвішуваних на стовпах другої огорожі. Женщини відвернули голови не тільки зі страху як з обридженя. То були голови неприятельских вождів, погібших в борбі, котрих тіла побідники пожерли. Так поясняв Паганель, судячи по заглублених під повіками, з котрих вилуплено очи. І справді очи з голови погібшого вождя поїдають Маоріси, а голову саму засушують; видирають з неї мозок, обдирають єї з верхньої шкіри, а лишают ніс придержуючи его патичками; в ніс напихають формієм, зашивають уста і повіки і так при-

вже не то своїм урядникам, але навіть войску і поліції виплачувати платні. Порта віділась для того спонукою вислати завожане до генерал-губернаторів, щоби они старали ся конче стягнути гроші і прислати їх до столиці. Але від кількох вже наспіла відповідь, що они того тепер ніяк не можуть зробити.

В самім Константинополі від часу останньої рішні все ще не прийшло до успокоєня, а в останніх днях настала таки знов тривога. Ба, розійшла ся вже стара вість, що там вибухли нові розрухи. Здаєсь однак, що поки що лиш заносить ся на них. Порта повідомила вчера устно амбасадорів, що побоює ся нових розрухів і для того готова для безпечности амбасадорів уставити війскову сторожу коло їх домів. Рівночасно просила Порту письменно амбасадорів, щоби они вислали до дирекції поліції урядників консульських, аби ті спільно з поліцією зревідували доми заграничних підданих, в котрих укривають ся Вірмени.

Так само як з турецької сторони так і зі сторони вірменської кажуть, що заносить ся на нові розрухи. Як Порта каже, що розрухи хотять викликати Вірмени, так знов Вірмени кажуть, що то Турки хотять знов різати християн. Вірменський комітет революційний розіслав формальний окличник до всіх амбасадорів, в котрім каже, що Вірмени будуть мусти дати знов знак о собі, бо довідались, що Турки лагодять ся до нової рішні. Замітна і характеристична ще й та чутка, яка вчера розійшла ся в Константинополі, а котра мабуть дала причину Порті, що та обіцяє ся обставити доми амбасадорів войском. Кажуть, що Вірмени при нових розрухах постановили взяти в свої руки якусь амбасаду і зловити амбасадора, щоби тим способом спонукати, чи то дотичну державу, чи всі держави європейські до збройної інтервенції. Кілько правди на сих всіх вістях, годі знати. То лиш здає ся бути правдою, що Вірмени мають причину побоювати ся нової рішні. В одній провінції в Малій Азії з'явило ся кілька днів тому назад кількост Курдів у губернатора та зажадали, щоби він їм відчитав іраде султанське, приказуюче різане Вірмен; они готові до того зараз взяти ся. Лиш з великим трудом удало ся губернаторови успокоїти різунів аж до хвилі, коли

наспіло войско. Курди приїхали були навіть з возами, щоби зараз забирати на них грабіж.

На Креті також ще не зовсім успокоїло ся, хоч там іменоване Беровича-паші генерал-губернатором зробило добре вражінє, і знесено кордон війсковий та стягнуто войско до кріпостий. А ось і з Македонії наспіла вість, о нових рухах повстанців. З Пірею приїхав був оногди один пароход до македонського побережжя і привіз там значний відділ грецких повстанців. Більша часть їх виїшла вже була на беріг, коли то доглянуло турецьке войско і завело з кораблем борбу, підчас котрої згинуло двох повстанців. На другий день і прочі повстанці дістались до Македонії.

Оттаке діє ся в Туреччині, то-ж не диво що в цілій Європі ніхто не вірить в то, щоби она могла довго устояти ся. В тім лиш річ, як зробити конець турецькому панованню.

Перегляд політичний.

Є. Вел. Цісар санкціонував закон, ухвалений галицьким Сеймом в справі уділення фінансової підмоги для будови залізничі Делятин-Коломия-Стефанівка.

Presse обговорюючи компроміс виборців більшої посілости в Горішній Австрії каже, що правительство позістає поза границями роботи і дискусії. Можна припускати, що правительство похваляє компроміс яко такий і підпірало его, але установлене умовий полишило виключно партиям.

О наміренім замаху на царя годі ще знати докладно, як властиво річ має ся. Замах мали виконати якісь Ірландці, після инших якісь анархісти з Америки, котрі коло Антверпії в місцевости Берхем лагодили ся до него і там мали формальну фабрику бомб. Замах мав бути виконаний в Лондоні. Двох з тих анархістів арештовано в Роттердамі, а двох в Лондоні.

всього одним поглядом, ждучи при одній з порожньої хат, що з ними зробить Каї-Куму і виставлені тимчасом на наругу старих жінощин. Ті азі окружили їх, грозили їм кулаками, ганьбили і верещали; кілька англійських слів вимовлених ними свідчили, що хотіли аби на полонених зараз піметити ся.

Гленарван хотячи охоронити жінку від нападистих старих баб, підійшов до Каї-Куму і вказуючи на верескливу товпу, сказав:

— Віджени їх!

Каї-Куму бистро поглянув на свого полонника, але не сказав нічого; відтак одним рухом руки велів мовчати цілій товпі. На знак подяки вклонив ся Гленарван начальникови і повільним кроком вернув до своїх.

В тім самім часі збирало ся в кріпости яких сто Ново-Зеляндців; були там старці, мужчини в силі віку і молодіж. Одні спокійні хоч понурі ждали приказів Каї Куму, на инших видко було сильний біль; сумували по вітцях або свояках, що погибли в останніх битвах.

З усіх начальників маорієвих, які вибрали ся на війну з Англіїями, лише один Каї-Куму вертав в околиці над берегом озера і перший оголошував своему поколінню о поразці Маорієв на ровнях долинного Вайката. З двіста воїнів, що пішли під его приказами на оборону вітчизни, не вернуло сто п'ятьдесят. Коли кількох з них дістало ся в руки наїздників, то о скільки-ж більше було таких, котрі лишили ся на полі борби і не мали вже ніколи оглядати землі своїх предків!

Тим толкує ся глибока розпука, яка заволоділа цілим поколінням за поворотом Каї-Куму; доси не мали вісти о останній поразці і як раз в сій хвилі дізнали ся цілої страшної правди. У диких моральні терпіння обявляють ся все внутрішніми ознаками. Тому родина і приятелі, а перед усім жінки погибших воїнів калчили собі лице і рамена остроми мушлями. Кров пливула з ран мішала ся зі

Новини.

Львів дня 16 вересня 1896.

— Ц. к. краєва Рада шкільна ухвалила між иншими на засіданю з дня 14-го с. м.: 1) Іменувати учителями народних шкіл: Володим. Кузьмова в Убині, Ів. Кухарука в Лубяках вижних, Болесл. Соботовського молодшим учителем при 5-кл. школі в Буску; 2) затвердити в учительстві в школах середних учителів: Юл. Добрянського о. Євг. Громницького, о. дра Мих. Курися, Стан. Данця і Конст. Дмитрова в гімназії в Тернополі Іл. Голубовича в школі реальній в Кракові, Ів. Хмійолка в гімназії в Дрогобичі, дра Мих. Ладижинського в гімназії в Бродях; 3) іменувати Ант. Стрілецького суплявтом при гімназії в Ярославі і Март. Саса в школі реальній в Кракові; 4) перемінити 1-кл. школу народну в Словиті на двокласову від 1-го січня 1897; 5) ааробувати до ужитку в школах середних книжку п. з.: „Читанка руска для третьої класи шкіл середних“ Львів 1896. Накладом фонду краєвого. Ціна оправленого примірника 1 зр. 20 кр.

— Іменованя. Краєвий Виділ іменував в краєвім бюрі меліорацийнім інженера II-ої класи Алекс. Вербицького інженером I-ої класи, а інженера-асистента Володисл. Бродовича інженером-ад'юнктом того бюра.

— Є. Вел. Цісар з нагоди перебуваня в Перемішлі уділив з своїх фондів: на бідних міста 800 зр., для тов. св. Винкентія а Paulo 300 зр., охоронці дитий ім. св. Ядвиги 200 зр., монастиреви Бенедиктинск 200 зр., бурсам рускій і польській по 200 зр., а також для убогих з громад Уйкович 200 зр., Ватич 150 зр. і Лентовні 100 зр. — разом 2350 зр.

— Є. Е. п. Маршалок краєвий гр. Стан. Бадені виїхав нині в членами Виділу краєвого до Перемішля на пращана Є. В. Цісара, що від'їздять до Відня.

— Нове староство отворено оногди торжественно в Подгуржу коло Кракова. В торжестві взяли участь представителі властей правительственных, війскових і автономічних. Зараз по відкритю зачав своє урядованє перший гам староста гр. Старженський.

ладжену голову кладуть в піч, відповідно уладжену та вудять її тридцять годин. Так засушена голова держить ся дуже довго і не псує ся, а навіть не зморщит ся.

Маорієси переховують часто голови своїх власних вождів, але тоді очи полипають ся в голові, отверті. Ново-Зелянці показують з гордостю ті останки предків своїй молодіжці і віддають їм честь торжественними обходами. Але в твердині Каї-Куму творили той страшний музей лише голови ворогів і певне не один Англічанин з вилупленими очима збільшав збірку того начальника Маорієв.

Хата Каї-Куму стояла в глибині твердині посеред инших поменших. Перед нею простирала ся широка площа, немов ринок в Європ. Стіни хати зроблені були зі стовців переплетених галузем, в середині оббиті рокожами. Будинок довгий на двадцять, широкий на п'ятнадцять, а високий на десять стіп був досить обширний на мешканє для начальника Ново-Зеляндців. До середини був лише один вхід, поза стіни виставала кривля далеко і опирала ся на стовпах та творила підсіне.

В хаті убита земля на пів стопи грубо понад звичайний ґрунт творила поміст, ліжка були виплетені з тростини, а на них лежала постіль з висушеної палороти і рокожі з формієм. По середині стояв вижолоблений камінь і служив за огнище, а дїра в стелі заступала комин.

Коло тої хати стояли магазини, де переховували ся припаси начальника: їда і лен та печі, в котрих приладжують Маорієси страву при помочи розпеченого каміння. Трохи дальше, в малих хлівцях були безрогої і кози, рідкі на тім острові звірята, привезені сюди капітаном Куком. Пси бігали по всіх закутках глядаючи поживи. Як на звірята, котрими Маорієси звичайно живлять ся, то ті пси цілком добре не виглядали.

Гленарван і его товариші обійшли то

сльозами, глибина рани вказувала на велич розпуки. Страшно було дивити ся на покровавлені і лютуючі з болю нещасні Зеляндці.

Ще инша причина, дуже важна в очах диких причинювала ся до збільшеня їх розпуки. Не лише що вже не було дорогих серцю свояків і приятелів, але ще й їх костий не можна було поховати в родиннім гробі. В релігії Маорієсів приказує ся, що кости мусять бути поховані, коли небіжчик має жити на другім світі, тому то збирають они кости померших, чистять їх, гладять, потягають покосом і складають в умисне до того приладжених гробів-цях. Ті гроби прикрашують ся деревляними статуями, на котрих вирізане як найсовітніше утатуованє цілого тіла небіжчика. А тепер ті гроби будуть порожні, не буде релігійних обходів, а кости, котрі треба би хоронити перед зубами диких псів, будуть біліти на полі борби без похорону.

На ту гадку ознаки жалю ще більші; по погрозах жінощин наступили проклони мужчин на Европеїців, синали ся наруги і обиди, рухи ставали пристрастніші — погрози могли перемінити ся в діло.

Каї-Куму побоюючи ся, щоби гнів народу не переважив его приказу, велів полонників відвести до посвяченого місця, на другім кінці твердині, на краю стрімкої площі. Хата, що там стояла, притикала до скали здіймаючої ся о сто стіп више, що кінчила ту сторону твердині простим спадом на внї. В тім храмі, по ново-зеляндски „Варé-Атона“ учили Ново-Зеляндців їх священяки, звані „арікі“ о однім Бозі в трох особах, вітци, сині і птаєї або дусі. Обширний будинок, добре замкнений містив в собі дуже добру святу поживу, котру устами жреців поїдав божок Мауї-Ранга-Ранґуї.

В тім місці поки-що забезпечені від гніву диких спочили наші подорожні на рокожах з формієм. Леді Єлена обезсилена і зломана на душі кинула ся в обійми мужа.

— Місія духовна в Снятині в 300-літню річницю унії Берестейської розпочне ся в середу 16-го с. м. з полудня торжественною вечірнею. Закінчить ся в суботу 19-го с. м. торжественним обходом з місійним хрестом, закопанем того хреста і пращальною наукою. Проповідати будуть через всі три дні Веч. оо. Василяни.

— 3 Яворівщини пишуть нам: Дня 21-го вересня відбудуть ся збори дяківські, в цілі завязана агентури в містечку Краківці. Порядок денний: о годині 9-тій літургія за померших дяків, почім слідує відкриті зборів і обговорене справ дяківських. Запрошую всіх П. Т. дяків до численого зібраня в повисше згаданім дни. — Г. Шумський, п. ц. в Млинах.

— 3 Рави доносять, що дня 13 с. м. приймаю там торжественно 12 баталіон стрільців, повертаючий з маневрів. Перед містечком при триумфальних воротах повитав команданта баталіону бурмістр з радою громадскою і численно зібрана публіка, а по сердечній відповіді команданта, рушив баталіон при звуках військової музики 24 п. п. до своїх нововибудованих касарень. Того дня понодудни устроїло військо концерт військової музики на публічній площі. Вчора, 15-го с. м., приймала рада міска офіцирів пиром в ратуші, а для воєнків знов устроєно в касарни вечерниці.

— На кару смерті засудив трибунал в Яслі 28-літнього почтальона Йосифа Сліву, котрий дня 24-го цвітня с. р. допустив ся насильства на 14-літній дівчині Агаті Сетлик, а відтак утопив її в Вислоці.

— Анкета в справі соли для худоби відбула дня 9-го с. м. у Відні нараду під проводом шефа секції бар. Йоркаша в президіяльнім бюрі міністерства фінансів. В нарадах взяли участь (крім бар. Йоркаша) референт бар. Бушман, представителі міністерства рільництва та справ внутрішніх і посол Вельвейский яко автор проекту, котрого введе в жите з причини бюрократичних приписів екекутивних подібало перешкоди. Народа тая — як пишуть дневники — заповідає зворот в дотеперішнім веденю справи, бо правительство, кажуть, прихилиє ся до облекшеня скомплікованих приписів контролі і знесеня утрудняючих маніпуляцій при продажі того продукту, а навіг внести в палаті новий проєкт закона, котрим усуне обмеженя що-до скількості продукваної річно соли

Гленарван притискаючи її до груди, повторяв:

— Відваги, дорога Єлено, Бог нас не опустить.

Ледве їх замкнено, виліз Роберт на плечі Вільсона і всунув свою голову в отвір між стіною і дахом, під котрим висіли нанизані на шнурках амулети. Звідтам міг оком обіймати цілу середину твердині аж до хати Каї Куму.

— Стоять всі довкола начальника — говорив тихим голосом — махають руками... верещать... Каї Куму хоче щось говорити.

На хвилю хлопець замовк, відтак знов оповідав:

— Каї Куму говорить... Дикі втихомирюють ся... слухають що говорить...

— Видко — сказав майор — начальник має якийсь личний інтерес, аби нас боронити. Певне хоче виміняти нас за полонених Маорісів. Але чи они пристануть?

— Пристануть, бо слухають его — сказав Роберт. — Розходять ся... Одні ідуть до хат, другі виходять з твердині...

— Справді? — спитав майор.

— Справді — пане Мек-Небе — відповів Роберт. — Каї Куму лишив ся тільки з тими, що були в его човні... Ах, один з них іде до нас.

— Злізь Роберте — сказав Гленарван.

В тій хвили Єлена піднесла ся з сидженя і вхопила мужа за руку.

— Едварде — сказала рішучим голосом — ні я ні Марія Грант не повинні дістати ся живі в руки тих диких.

Вимовивши то подала Гленарванови набитий револьвер.

— Оружжя! — крикнув з радістю лорд.

— Маоріси не обсмотрюють своїх полонеників! Але то оружжя не для них, лише для нас, Едварде!...

— Сховай той револьвер — скрикнув лорд майор — ще не час.

Ледве револьвер зник під одежию лорда,

для товару, значно підвишуючи її по-над теперішній контингент 500.000 сотнарів метричних, як сего вимагають інтереси годівників худоби. Очевидно голос тут ще має угорське правительство, від котрого згоди зависять такі зміни в адміністрації монополію соли.

— Музикально-вокальний вечерок устроїли дня 6 с. м. рускі міщани в Долині в сали урядничого касина на дохід фонду будови церкви, а в части на засноване фонду для церковного хору. Устроєнем вечерка займив ся комітет, зложений з 30 членів під проводом п. Мих. Витвицкого. Вечерок удав ся дуже добре, народу на вечерку було багато, а явила ся також майже вся місцева польська інтелігенція, натомість з околиці явило ся всего сім осіб. По концерті наступили танці в двох саях; у великій бавили ся міщани, в малій інтелігенція. Заява ішла дуже охочо і протягла ся до 6-ої години рано. Дохід на церков вносить понад 100 зр.

— Значна крадіж. З канцелярії директора школи реальної в Кракові украдено в ночі з п'ятниці на суботу 2000 зр. в паперах. Злодій мусів бути добре ознакомлений з розкладом льокалю, а столик отворив доробленим ключиком.

— Наслідки полишувана дитий без нагляду. В Бутківцях під Старим селом тамтого четверга родичі полишали дитий дома без найменшого надзору. З тої нагоди скористав 10-літній сляк одного господаря, щоби побавити ся стрільбою, що приманливо висіла на стіні. Всі сусідські діти збігли ся дивити на єю забаву. Хлопчина вибіг з хати зі стрільбою в руці і почала ся забава. Нараз випалює стрільба і вганяє весь острій набій заячого шроту в живіт чотиролітнього дитвака з недалекої загорода. Дитвак мав ще на тільки сили, що доволік ся до дому і там зараз помер.

— Пішло о курку. В Звенигороді під Львовом живуть дві сусідки Яндзьова і Порада, що від давна докучають собі в ріжній спосіб, при чім очевидно приходять до завзяток суперечок. На весні с. р. посварили ся обі господині о курку, котрій одна з них зробила якусь кривду. До сварки вмшали ся мужчини Сенью Яндзьово і Порада чоловік одної з сусідок. Мужчини не вдоволяли ся сварнею, а вхонили ся бійки, в котрій Яндзьо так ударив лопатою по голові Пораду, що той за кілька днів помер. За то убийство став Яндзьо вчора перед львівським судом присяж-

піднесла ся рогожка замикаюча вхід до хати і в отворі появил ся Маоріс.

Дав знак в'язням, щоби ішли за ним. Гленарван з своїми товаришами перейшли в стисненій громадці площу і задержали ся перед Каї Куму.

Довкруги начальника стояли найвизначніші мужі покоління. Між ними видко було того самого Маоріса, котрого човно злучило ся з лодкою Каї Куму при устю Погаїнгена до Вайкато. Був то сороклітний мужчина, сильний, з диким і лютим лицем. Називав ся Кара Тете, т. зн. по повозеляндскі „пруджий“. Каї Куму обходив ся з ним з почесністю, а по гарнім татуованю тіла можна було доміркувати ся, що Кара Тете займав високе достоїнство в поколіню. Хто мав би нагоду пригледити ся, був би замігив, що оба начальники були немов суперники. Майор пізнав, що Каї Куму неродо зносить вплив свого товариша в начальстві, они оба мали рівну власть над Маорісами, що мешкали над Вайкато. Отже і тепер Каї Куму ніби усміхав ся устами, але его очи свідчили о глибокій неохоті.

— Каї Куму став Гленарвана випитувати.

— Ти Англієць? — спитав.

— Так — відповів лорд не надумуючи ся, бо чув, що его народність наклонить диких до скоршої виміни полонників за Маорісів.

— А твої товариші? — питав Каї Куму.

— Мої товариші також Англіїці; ми подорожні і буря пригнала нас сюди. Але коли тобі що на тім зависить, то знай, що ми не мали ніякої участи у війні.

— То нас мало обходить — відповів грубо Кара Тете. Кождий Англієць наш ворог. Твої напали на наш острів, забрали нам поля, попалили села!

— Зле зробили! — відповів поважно Гленарван. — Говорю то для того, що таке мое пересвідчене, а не тому що я в ваших руках.

(Дальше буде)

них, котрий узнав его винним 11 голосами, а трибунал засудив виновника на півтора року в'язниці заосмотреної постом що два тиждні.

— Біцикль причиною нещастя. В Камнівщині під Чортковом їхав якийсь пан на біцикли, на котрого вид сполошили ся коні запряжені до воза Івана Павлюковського зпід Чорткова. Віз нагле перехилив ся а п. Павлюковский упав з кізла так нещасливо, що замотав ся в упряж і довго воляк ся по каміню, причім так сильно покалічив ся в голову, що нема надії удержати его при житю.

— Сильний цикльон навістив дня 10 с. м. о 3-ій годині по полудни місто Париж. Цикльон тревав лише одну мінуту, але наробив величезного спустошеня. Множество дерев повириваних з корінем, а також дуже багато домів ушкоджених, особливо дахів. Не обійшло ся і без жертв в людях, бо о скілько доси звістно, убила буря дві особи, а около 30 тажко покалічила. О силі лютого цикльону свідчать то, що омнібуси і фіакри повивертали ся на улици, а багато візників і коний найдено з полонаними руками і ногами.

Господарство, промисл і торгівля.

— Ц. к. Дирекция державних залізниць оповіщує: Оповіщене ц. к. Міністерства залізниць з дня 21 серпня 1896 ч. 2055/III в справі предкладаня документів потрібних до ліквідації опусту перевозового в дорозі звороту (рефакція). — У всіх тих случаях, в котрих, на підставі існуючої до 1 серпня 1896 і оповіщеної в Віст. розпор. для залізниць і плавби рефакції — довожуване документів потрібних до звороту ріжниць перевозового застережено бувшій ц. к. генер. Дирекції австр. зел. держ. — належить від 1 серпня с. р. в наслідок розв'язаня згаданої ц. к. генер. Дирекції предкласти дотичні документи заховуючи всі інші постанови публікації — ц. к. Дирекції залізниць державних у Відні. На будуче, при оповіщуваню рефакцій визначити державний заряд залізниць разом тую Дирекцію, котрій має ся згадані документи предложити.

ТЕЛЕГРАМИ.

Відень 16 вересня. Приїхав тут новоіменованій англійський амбасадор Румбольд.

Софія 16 вересня. При виборах до рад громадских побідила партия правительствена. На 78 міст перемогла опозиция липи в трох. В кількох місцях підчас виборів були великі бійки. В Сливні пострілено посла Даграмадєва з партії радославистів.

Атини 16 вересня. Кордон військовий на Крети знесено. Рух торговельний зачинає оживляти ся.

— Книгарня наукового тов. Ім. Шевченка у Львові, улица Академічна ч. 8. продає слідуєчі книжки: Вас. Чайченко. Під хмарним небом, поезії часть I, 1 зр., Книга жасок, поезії часть II, 60 кр., Твори прозаїчні ч. I. 80 кр., ч. II. кр., ч. III. 80 кр. — Записки Товариства Імени Шевченка ч. I, II, III, IV. по 1 зр. — Тарас Шевченко. „Кобзар“ 2 томи 4-50 зр., з пересилкою 5 зр. — Павло Граб. Збірник поезій ч. I. 20 кр., 3 чужого поля. Переклади 20 кр. — Іван Сурик. Твори, з московського 10 кр. — Олекс. Колесса. Шевченко і Міцкевич 1 зр. — Геринг-Герасимович. Що то є господарність 30 кр. — Шевченко з бандурою над Дніпром 25 кр. — Ошип Маковей: Поезії ч. I. 20 кр. — Михайло Старидский. В темчаві драма 20 кр. — Юлій Верне. Подорож довкола землі 50 кр. — Молитвенник народний (фонетичний) 15 кр. — Марко Кропивницький. Титарівна, драма 20 кр. — Василь Шурат. Замітки до Черниці Шевченка 10 кр., Чернера республика на Афоні 10 кр., Пісня про Ролянда 50 кр. — Школиченко, Між народ, повість, 20 кр. — Митро Омелькович. Писаня українські 10 кр. — Василь Кулик, Писаня 10 кр.

За редакцією відповідає: Адам Креховецкий.

торговлю вин ЛЮДВИКА ШТАДТМІЛЬБЕРА у Львові.

ДУЖЕ ВАЖНЕ ДОНЕСЕНЄ.

Вис. ц. к. Міністерство торгівлі у Відні надало п. М. Фрайліху, бандажистови-спеціалістови у Львові, дня 25-го червня 1895 р. ч. 2297 патент на виключний виріб улпшених бандажів єго власної видумки, — о чім Честну П. Т. Публіку повідомляє ся.

М. ФРАЙЛІХ

бандажист-спеціаліст
мешкає у Львові, улица Шпитальна ч. 4.

Несе радикальну і певну поміч в найтяжких і за давнених случаях перепуклини, так жєнщинам, як і мужчинам з гваранцією можности повного виліченя без операції і без лікарств, звичайною метою і поступовим застосованем найвідповідніших бандажів, з причини того кождей, навіть з смертних случаях був урагований, як свідчать о тім многі подяки і свідочтва від знаних осіб в краю, н. пр.: від Вп. п. Едварда Соммера, ц. к. радника двору найвисшого трибуналу в си. — Вп. п. Винкентія Левицького, ц. к. радника апеляційного. — Вп. п. Мандибурга, ц. к. радника шкільного. — Вп. о. Лучаковського, пароха в Цлаву. — Вп. о. Грибовича, пароха в Давинячці. — Вп. о. Рудольфа Вагі, гвардіяна в Пшеворску. — Вп. п. Альфреда Боарского, інженіра у Львові. — Вп. п. Івана Дужковського, емерит. адюнкта подат. — Вп. Івана Новака, директора дому убогих християн у Львові. — Вп. Йосифа Мацюркевича, радника громади Замарстинів і крім того більше як від 1.000 інших осіб, котрі через него здоровле віднакали; отже:

Часопис „Nowa Epoka“ поміщає в однім з послідних чисел слідуочого змісту статью:

„Nemo propheta in patria“. Однім з найбільших нещасть, котрі переслідують людскість, єсть безперечно перепуклина, недуга тяжка і страшна. Тисячі людей підлягають руптурі. „Брух“ папує зарівно між наемниками потяговими і робітниками, котрі заняті суть при найбільших тиграх, як і між людьми богатыми. Новочасна хірургія в дуже тяжких случаях вишаду внутренностей помогає собі тяжкими і небезпечними операціями, котрі однакж відстраняють від ліченя ся навіть конаючих.

Лікарів-спеціалістів, віддаючих ся лиш виключно ліченю перепуклини, нема у нас в краю. Нема рутянованих рук, маючих в пальцях крім механічної рутини субтельне чує, за котрого посередництвом міг би лікар без операції впровадити легко випалі внутренности наад до черевної ями. Рутина і субтельне чує в пушках пальців, потрібне до легкого уложєня внутренностей, не вистарчає однакж до радикального виліченя перепуклини. Дальшим услівем потрібним конче до успішної курації єсть добра не зі знанем відповідного бандажу до степеня руптури, і заложєне єго зараз по щасливім впровадженю внутренностей до черевної ями.

Неодин лікар добре знає, якого укладу бандаж був би найвідповіднішим для недужого, бандажист однакж не зможе відтворити гадки єго докладно і зладити бандаж після квітіню лікаря.

Лікар знов, не будучи сам бандажистом, перепуклинового бандажу не споридить.

Отже-ж загал терпелих на руптуру пошипений єсть на ласку непорядних лікарів і на довольність фантазі бандажистів.

Бандаж універсальний ніколи не відновляє індивідуалізовани руптури і утрудняє надавичайно ліченє недуги, котра змагає ся і перетягає ся ще й тому, що або внутренности уложєно через втисненє помагачи собі при тім операцією.

Около 1865 р. молодий чоловік, М. Фрайліх, уроджений в Кн. Краківскім, почав роздумувати над ліченєм тої страшенної недуги і прийшов на гадку, що втисканє внутренностей до черевної ями нічо не помагає, проте неумне втисканє внутренностей єсть і шкідливе і небезпечне. Коли же внутренности виходять в черевної ями без покручення і неперериванія, то легко можна їх вложити наад, лиш треба вичути пальцями відповідне передовженє внутренностей і уложити їх старанно раз коло разу відповідним тягненєм.

Молодець почав справджувати свої здогади і по численних досвідках адобув знанє укладаня випалих внутренностей. Не було ні одного найтяжкого случая, в котрім Фрайліх не міг би зі звичайною у него легкостю впровадити внутренности у властивє місце. З надзвичайною арчностю, котра викликувала дивовижу у учених фаховців, вичував він пушками пальців внутренности і впроваджував їх борзо в черевну яму онановуючи руптуру.

Фрайліх не мочути стати лікарем, став бандажистом.

Тогди почали прибувати до него товпами недужі, жадаючи відповідних бандажів.

Були то люди, утікаючі перед грозячою їм нехибною операцією. З випаленими внутренностями жадали від бандажиста бандажу. Фрайліх аби міг зладити відповідний бандаж, сьміло впроваджував внутренности — вичуваючи всі ознаки руптури і скоро пристосовував спеціальный бандаж. На сотки случаях в протягу 30 літ не став ся Фрайліхови ні один случай смерти.

Товпою збігали ся люди до чудотворного бандажиста, котрий не лиш вдягав недужим бандажі, але як ми вже сказали, на случай потреби впроваджував внутренности до черевної ями, заосмотрював в бандаж перепуклину, і відповідним поученєм недужого, як має ся в бандажу заховувати, невдової вертав людям здоровле і жите.

Чоловік той, викликуючи дивовижу соістних лікарів, ратував недужим жите навіть тогди, коли лікарі не обіцвали вже недужому ніякого ратунку і надії.

Часто усував він потребу тяжкої операції, до котрої з небезпечностю жити недужого вже приступовано.

Лікарі, знаючі Фрайліха, запрошували єго до недужих і поручали єму в своїй присутности впровадженє уложєня внутренностей і точного обандажованя пацієнта.

Численні свідочтва лікарські, сотки листів вдячности і признаня, вкінця честне поступованє Фрайліха котрий в послідних літах своєї практики ніколи не приступовав до недужого в неприсутности диліомованого лікаря.

Були ми навіть свідками успішних вилічень Фрайліха. Кілька місяців тому наад, виратував він від смерти і каліцтва вігця родини, челядника некарского в присутности трох лікарів: дра Кробицького, дра Вайгля і дра Бравна.

Єсть то доказом, що в напім краю можна найти багато добродітв людскости і без диліомів, котрим належить ся поіне признанє.

П. Фрайліх може однакж потішити ся буквами досмертної вдячности, котрими залисав ся в сотках серць, уратувавши їм здоровле а навіть і жите.

Не будучи компетентними в справах лікарских, не маємо права поручати лічних відбностей п. М. Фрайліха, однакж з огляду на кількост свідочств і листів признаня, поручаємо єго горячо терпячому загалови яко дуже знаменитого бандажиста. — П. М. Фрайліх перебуває у Львові, мешкає при улиці Шпитальній ч. 4. А. ріг улиці Сонішної.

Статью єю в огляду на єї зміст і вартість передруковуємо для загалного ужитку. При тій спосібности заввачуємо, що на Виставі краєвій дістали виробу бандажів М. Фрайліха найвисше признанє.

З канцелярії оголошенє „Impressa“ у Львові ул. Сикстуска ч. 30.

78

АРТИКУЛИ ЯПАНЬСКІ**ЗЕРКАЛА, ТОАЛЕТТИ ДАМСКІ**

знаменитої і добірної якости поручає одинокий мага-
зин люксововних артикулів і найбільший склад апа-
ратів і приборів фотографічних.

Львів, Людвиг Файгль Пасаж Гавсмана 8.**Бюро оголошень і дневників**

приймає

ОГОЛОШЕННЯ

до всіх дневників

по цінах оригінальних.

до

Народної Часописи, Газети Львівської, і Przeglądu

може лише се бюро анонси приймати.

Бюро дневників і оголошень Л. Пльона у Львові
улиця Кароля Людвика число 9, приймає
абонамент на всі дневники по цінах оригінальних.